

Rapport

Datum: 26 oktober 2006
Rapportnummer: 2006/353

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat de medisch adviseur van de Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen, regio West-Zuid op basis van een mededeling van de examinator die haar op 14 december 2004 het rijexamen heeft afgenomen, heeft geoordeeld dat zij zich ter verkrijging van een Verklaring van geschiktheid diende te onderwerpen aan een nader onderzoek door een psychiater.

Verzoekster klaagt er tevens over dat de Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen haar klacht van 24 januari 2005 over het voorgaande ongegrond heeft verklaard.

Beoordeling

Algemeen

1. Een Verklaring van geschiktheid is een verklaring waaruit blijkt dat de aanvrager de lichamelijke en geestelijke geschiktheid bezit tot het besturen van motorrijtuigen van de in de verklaring vermelde rijbewijscategorie of rijbewijscategorieën.
 2. Een Eigen verklaring is een verklaring van de aanvrager ter zake van zijn lichamelijke en geestelijke geschiktheid tot het besturen van motorrijtuigen van de categorie of categorieën waarvoor een verklaring van geschiktheid wordt verlangd.
 3. Op het uitslagformulier van een rijexamen kunnen naast de persoonsgegevens en de uitslag van het examen ook gegevens met betrekking tot de medische toestand van een kandidaat worden vermeld. Aangekruist kan worden of de kandidaat medisch bekend is bij de stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) of dat sprake is van een nieuw medisch aspect. Tevens kan worden aangekruist of het examen is afgebroken en om welke reden dat is gebeurd (bijvoorbeeld wegens verkeersgevaarlijk rijden).
- I. Ten aanzien van nader onderzoek door psychiater

Bevindingen

1. Op 14 december 2004 legde verzoekster voor de vierde keer bij de stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen, regio West-Zuid (verder CBR-WZ) examen af voor het rijbewijs categorie B. Voorafgaand aan het examen legde zij de Eigen verklaring rijgeschiktheid (zie hiervoor onder Algemeen) over. Haar verklaring met betrekking tot haar lichamelijke en geestelijke geschiktheid voor het besturen van een motorrijtuig gaf geen aanleiding te veronderstellen dat zij niet geschikt was voor het besturen van een voertuig.

Volgens verzoekster verliep het examen als volgt:

“Jammer genoeg was het voor mij, door mijn zenuwen voor deze examens, al heel snel duidelijk dat de uitslag negatief uit zou vallen dus vroeg ik aan (de examiner; N.o.) of we niet beter terug konden gaan naar het CBR, daar het vervolgen van het examen zinloos was. Daarop antwoordde hij dat we nog wel terug moesten rijden naar het CBR.

Ik was ontzettend teleurgesteld en heel boos op mezelf omdat het weer mislukt was, terwijl de rijlessen zelf heel goed gaan. Kwaad was ik omdat het examen niet doorkwam. Hierdoor hield ik mij niet goed aan de snelheid en reed te hard. Daarop sprak de examiner mij aan met de woorden: Let je wel een beetje op je snelheid anders krijgen we straks een bon. Hieraan heb ik direct gehoor gegeven en heb mij vervolgens aan de toegestane snelheid gehouden.”

2. Verzoekster rijinstructeur, die bij het examen aanwezig was, verklaarde dat verzoekster als uiting van haar “frustraties” omdat zij het rijbewijs weer niet had gehaald het gaspedaal op een rechte voorrangsweg even had ingetrapt. Volgens hem had de examiner daarop niet direct gereageerd, maar pas later, op een ander stuk weg. Daar had verzoekster een stuurcorrectie gekregen en had de examiner haar gemaand rustiger te rijden, aldus de rijinstructeur. Daaraan had verzoekster gehoor gegeven.

3. Volgens de examiner verliep het examen als volgt:

“Na een ingreep (een stuurcorrectie) en een opmerking heel in het begin van het examen zegt de kandidaat terug te willen gaan. Dit was niet mogelijk omdat we de autosnelweg opgingen en ik had zelf ook nog geen reden om inderdaad het examen af te breken. Ik heb haar gemeld haar hoofd erbij te houden en door te gaan. Na de autosnelweg leek alles mee te vallen.

Binnen de bebouwde kom maakte ze nog enkele fouten. De bijzondere verrichtingen waren beide onvoldoende. Ze werd na de laatste bijzondere verrichting boos op zichzelf omdat ze hier ook een ingreep bij kreeg. Ze ging hierna erg had rijden, daar waar 50 km/pu was toegestaan reed de kandidaat 70 km/pu.

Ik heb haar meerdere malen gevraagd op haar snelheid te letten en ook het voertuig afgeremd om op de juiste snelheid te komen. De kandidaat reed bovendien teveel aan de rechterkant en ik moest haar regelmatig corrigeren om eventuele schade te voorkomen.”

4. Verzoekster kreeg na afloop van de examiner een doordruk van het uitslagformulier aangereikt. Op de doordruk stond aangekruist dat de uitslag onvoldoende was: zij was gezakt voor het examen.

Volgens verzoekster had zij na het examen geen behoefte gevoeld aan een uitleg van de examiner over het examen, gelet op de uitslag.

5. Op zijn eigen exemplaar van het uitslagformulier had de examinator later zowel "medisch bekend" als "nieuw medisch aspect" aangekruist alsook een aantekening geplaatst op de achterzijde van het formulier. Deze aantekening luidt als volgt:

"Wordt na een aantal fouten in de rit erg boos en gaat daardoor onverantwoordelijk hard rijden. Is een gevaar voor zichzelf maar ook vooral voor anderen!

Herhaalde malen gewaarschuwd, uit de kant gehaald, gesommeerd rustiger te rijden."

De examinator informeerde verzoekster niet over zijn aantekening. Volgens hem omdat zij geen uitleg wenste. Hij sprak met de instructeur nog wel een ogenblik over het te harde rijden van verzoekster, waarbij hij had aangegeven dat hij daarvan een aantekening zou maken. Volgens de instructeur had hij tijdens dit gesprek aan de examinator gemeld dat het te harde rijden een gevolg was van het feit dat verzoekster gefrustreerd was geraakt door het wederom niet behalen van haar rijbewijs.

6. Naar aanleiding van de aantekening van de examinator deelde de medisch adviseur van CBR-WZ (een arts in dienst van het CBR) verzoekster bij brief van 22 december 2004 mee, dat om te beoordelen of aan verzoeksters een Verklaring van geschiktheid kon worden verstrekt een nader onderzoek door een psychiater noodzakelijk werd geacht.

De medisch adviseur achtte de melding van de examinator, zoals zij later verklaarde, voldoende ernstig om een vermoeden van agressieregulatie-problemen te rechtvaardigen. In een dergelijk geval volgt een verwijzing naar een psychiater, zodat vastgesteld kan worden of het gedrag van betrokkene tijdens het examen al of niet een uiting is geweest van een onderliggende psychiatrische aandoening, aldus de medisch adviseur.

7. In reactie op de klacht deelde de Algemeen Directeur van het CBR de Nationale ombudsman mee, dat artikel 101, eerste lid onder c van het Reglement Rijbewijzen (zie Achtergrond onder 1.) de mogelijkheid bevat dat een examinator - op grond van data tijdens het examen verkregen - een verwijzing doet op basis waarvan de medisch adviseur van het CBR een keuring voorschrijft ter beoordeling van de geschiktheid. De verwijzing van de examinator was in dit geval de aanleiding om verzoekster aan een nader psychiatrisch onderzoek te onderwerpen. Verzoekster was verder niet medisch bekend bij CBR en er was geen melding van een examinator uit een eerder examen voorhanden.

Ten aanzien van de wijze waarop de examinator zijn vermoeden had aangegeven op het uitslagformulier (door aankruising van zowel 'medisch bekend' als 'nieuw medisch aspect') deelde de Algemeen Directeur mee, dat de examinator door zijn oorspronkelijke aankruising - nieuw medisch aspect - heeft willen aangeven dat sprake was van een vermoeden als bedoeld in artikel 101, eerste lid onder c van het Reglement Rijbewijzen. Door de latere aankruising werd dat vermoeden nader gekwalificeerd als medisch aspect, waarvan de examinator de reikwijdte niet kan of mag overzien, aldus de Algemeen

Directeur. De vaststelling dat een aspect medisch is kan pas plaatsvinden indien en zodra de medisch adviseur zulks bepaalt. Naar de Algemeen Directeur nu was gebleken, blijkt de methode van invulling op het uitslagformulier tot misverstanden te leiden. Het CBR had daarom besloten dat het uitslagformulier op dit punt gewijzigd moest worden, waarbij het voorstel was een vakje op te nemen dat verwijst naar de wet, bijvoorbeeld: "artikel 101RR".

In het slot van de brief deelde de Algemeen Directeur van het CBR mee dat het CBR op grond van de evaluatie van de gang van zaken tot de conclusie was gekomen dat de examinator volgens de instructies van het CBR had gehandeld, en hem derhalve geen verwijt treft.

Beoordeling

8. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit beginsel brengt mee, dat indien een examinator van het CBR aan de medisch adviseur kenbaar maakt dat bij hem het vermoeden is gerezen dat de aanvrager van een Verklaring van geschiktheid niet voldoet aan de eisen die daaraan worden gesteld, de medisch adviseur - gelet op de niet medische achtergrond van de examinator - zich voldoende van de achtergronden van het geval vergewist alvorens medisch specialistisch onderzoek te vorderen.

9. Op grond van artikel 101, eerste lid sub c, van het Reglement rijbewijzen kan het CBR vorderen dat een aanvrager van een rijbewijs zich laat keuren door een, door het CBR aangewezen, arts indien tijdens het praktijk-examen het vermoeden is gerezen dat de aanvrager niet voldoet aan de eisen van lichamelijke en geestelijke geschiktheid tot het besturen van motorrijtuigen van de rijbewijscategorie waarvoor het examen wordt afgelegd.

Deze aanleiding is aanwezig indien er twijfel over bestaat of de aanvrager voldoet aan de bij de Regeling eisen geschiktheid 2000 vastgestelde eisen ten aanzien van de lichamelijke en geestelijke geschiktheid tot het besturen van motorrijtuigen. In de bijlage behorende bij voornoemde ministeriële regeling wordt in hoofdstuk 8, paragraaf 8.7, Persoonlijkheidsstoornissen, gesteld dat personen die op grond van stoornissen in hun persoonlijkheid grote aanpassingsmoeilijkheden hebben met betrekking tot de eisen van de maatschappij (zoals het beheersen van de agressie; N.o.), in de regel ook in het verkeer onaangepaste gedragingen zullen vertonen, waardoor zij ongeschikt kunnen zijn voor deelname aan het gemotoriseerde verkeer. Verder is gesteld dat voor elke beslissing op dit gebied een specialistisch rapport vereist is (zie Achtergrond, onder 2.).

10. Mensen met een 'agressie-regulatiestoornis' kunnen zich moeilijk beheersen. Ze zijn gauw boos en gefrustreerd en proberen bij tegenstand doelbewust hun eigen zin door te drijven. Vaak zijn ze niet in staat om zich op een acceptabele manier te gedragen en zich

aan te passen aan de wensen van andere mensen. Zij hebben dit in een zodanige mate, dat er sprake is van een psychiatrische aandoening (zie Achtergrond onder 3.).

Gelet op het gestelde in paragraaf 8.7 van de Regeling eisen van geschiktheid kunnen mensen die leiden aan een agressie-regulatiestoornis ook in het verkeer onaangepaste gedragingen vertonen, waardoor zij ongeschikt kunnen zijn voor deelname aan het gemotoriseerde verkeer.

11. In dit geval deed verzoekster voor de vierde keer een poging om haar rijbewijs te halen en faalde wederom. Uit boosheid over haar falen (volgens verzoekster), danwel uit frustratie voor het zakken (volgens haar instructeur), reed verzoekster op een gegeven moment te hard. Na een waarschuwing van de kant van de examinator minderde zij volgens haar en de instructeur weer vaart.

In de waarneming van de examinator werd verzoekster na een aantal fouten in de rit erg boos en ging zij daardoor onverantwoordelijk hard rijden. Hij had haar herhaalde malen moeten waarschuwen, uit de kant gehaald en gesommeerd rustiger te rijden. Hij achtte haar een gevaar voor zichzelf en anderen.

12. Wie voor de vierde keer een examen niet haalt, zal naar verwachting teleurgesteld zijn of zelfs boos en gefrustreerd; een normale menselijke reactie. Het feit dat verzoekster voor de vierde keer examen deed om haar rijbewijs te halen, was door de examinator niet aan de medisch adviseur gemeld. De medisch adviseur heeft dit gegeven niet meegenomen in haar beoordeling van de aantekening van de examinator. Dit feit is naar het oordeel van de Nationale ombudsman echter van onmiskenbaar belang bij het beoordelen van de vraag of nader medisch onderzoek dient te worden gevorderd. Dit gegeven werpt immers een ander licht op de zaak. Hierbij is ook van belang dat verzoekster niet medisch bekend was bij het CBR en dat het niet erg waarschijnlijk is dat bij verzoekster een agressieregulatie-problematiek is ontstaan tussen het derde en vierde examen.

De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat de waarneming van de examinator niet zondermeer een vermoeden van een agressie-regulatieproblematiek rechtvaardigt, zoals de medisch adviseur had geconcludeerd. Hierbij is met name van belang dat de examinator geen medicus is. Zijn vermoeden kan dus niet zonder meer worden vertaald naar een medische aandoening. Hoewel het belang van de verkeersveiligheid een belang van hoge orde is en de medisch adviseur de vrijheid heeft op basis van haar medische deskundigheid een psychiatrisch onderzoek te vorderen, had zij zonder nadere kennis van de achtergronden van de zaak in dit geval niet in redelijkheid kunnen komen tot haar beslissing. Zij heeft onvoldoende oog gehad voor de mogelijkheid dat in een examensituatie gewoon menselijke frustratie ook een rol kan spelen. Door zich niet van de achtergronden van de zaak te vergewissen, heeft zij in strijd gehandeld met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

13. Gelet op het voorgaande doet de Nationale ombudsman het CBR de aanbeveling de vordering aan verzoekster om zich nader te laten onderzoeken door een psychiater te heroverwegen.

14. De Nationale ombudsman merkt nog het volgende op.

De examiner heeft op geen moment expliciet gewag gemaakt van zijn voornemen de medisch adviseur in te schakelen, in verband met zijn waarneming van verzoeksters gedrag gedurende het examen. Dit is niet juist. De Nationale ombudsman acht het hierbij aannemelijk dat het voor verzoekster niet duidelijk is geweest dat de examiner haar over iets anders dan de uitslag uitleg wilde verschaffen. Het ware beter geweest als de examiner verzoekster had ingelicht over hetgeen hij had waargenomen. Nu werd verzoekster zonder daarop bedacht te zijn geconfronteerd met een vordering tot nader psychiatrisch onderzoek.

II. Ten aanzien van het ongegrond verklaren van de klacht

Bevindingen

1. Bij brief van 24 januari 2005 beklagde verzoekster zich bij monde van haar gemachtigde bij CBR-WZ over de inhoud van de brief van de medisch adviseur van 22 december 2004. Als bijlagen bij de brief waren verklaringen van verzoekster en haar rijinstructeur gevoegd over de gang van zaken tijdens het examen (zie hiervoor onder 1. en 2.).

In een aanvulling op de klacht deelde verzoekster in de interne klachtenprocedure ten aanzien van de omstandigheid dat zij na het examen geen nadere uitleg van de examiner had gewenst nog mee dat zij ervan was uitgegaan dat zijn uitleg het examen en de door haar gemaakte fouten betrof; niet zijn waarneming ten aanzien van haar psychische geschiktheid.

Verzoeksters instructeur deelde in de interne klachtenprocedure in aanvulling op de klacht nog mee, dat verzoekster hooguit 60 of 65 kilometer per uur te hard had gereden, en niet 70 zoals door de examiner werd gesteld. Daarnaast had de examiner volgens de instructeur verzoekster hooguit tweemaal verzocht langzamer te gaan rijden. Verder had verzoekster volgens hem gereageerd op de stuurcorrectie. De door de examiner gegeven remcorrectie had hij vanuit zijn positie in de auto niet kunnen waarnemen. Hij bestreed verder dat de examiner met hem had besproken dat deze een aantekening zou maken over zijn twijfels met betrekking tot haar geestelijke geschiktheid.

Verzoekers instructeur was verder van mening dat de examiner vanuit zijn ruime ervaring had kunnen weten dat na een negatief verlopen examen een mineurstemming heerst. Op het omslagpunt van het examen van verzoekster was het volgens hem voor een ieder in de auto duidelijk dat de uitslag negatief zou zijn. Vanuit zijn ervaring, aldus de instructeur, had de examiner vanaf dat moment het examen moeten afbreken, omdat vanaf dat moment in feite alleen nog de negatieve sfeer in de auto, de gemoedstoestand van de kandidaat en het uiten van frustraties wegens het opnieuw niet behalen van het rijbewijs wordt gemeten.

2. In reactie op de klacht gaf de examiner een verklaring zoals deels weergegeven onder 1.3. Ten aanzien van haar rijgedrag en het door hem achterwege laten van haar informeren over zijn vermoeden verklaarde hij verder nog het volgende:

“Na herhaalde malen haar gevraagd te hebben langzamer te gaan rijden, kreeg ik de indruk dat het totaal niet bij haar overkwam. Ze reageerde hier namelijk totaal niet op. Ik heb de indruk dat (verzoekster; N.o.) gezien haar heftige emoties niets meer kan of wil opnemen waardoor haar rijgedrag een gevaar oplevert voor zichzelf en voor een ander.

Door het gedrag van de kandidaat rees bij mij het vermoeden, dat (verzoekster; N.o.) niet voldoet aan de medische eisen met betrekking tot de geestelijke geschiktheid. Hiervan heb ik een rapport opgemaakt en dit ter beoordeling doorgegeven aan de medisch adviseur.

Aan het eind van het examen heb ik gemeld dat het onvoldoende was, waarop (verzoekster; N.o.) reageerde met de woorden: “dat wist ik al”. Ik heb toen gevraagd of ik het moest uitleggen, waarop zij antwoordde: “schrijf het maar op”. Ik heb ook aan de instructeur gemeld dat ik hier een rapport van zal maken (...). Een aantekening wordt altijd achteraf gemaakt en (ik) heb dus gehandeld na de gebruikelijke gang van zaken.”

3. Op 7 maart 2005 vond in het kader van de klachtbehandeling een hoorzitting plaats, waarbij onder meer verzoekster, de examiner en een examenmanager van het CBR aanwezig waren. Tijdens de hoorzitting had de examenmanager met betrekking tot de door de instructeur gebezigde term “frustratie” om verzoeksters rijgedrag te omschrijven, de vraag aan de orde gesteld of het wel verantwoord is aan het verkeer deel te nemen als de frustratie zo de overhand krijgt.

4. Bij brief van 4 april 2005 handelde het hoofd van CBR-WZ verzoeksters klacht af. Hij achtte de klacht ongegrond en wees daarbij op het bepaalde in artikel 101, eerste lid onder c van het Reglement Rijbewijzen. Hij baseerde zich bij zijn oordeel verder op de verklaringen van de examiner, de medisch adviseur en hetgeen tijdens de hoorzitting was besproken. Het feit dat de examiner later gegevens op het uitslagformulier had geplaatst, achtte hij het mogelijke gevolg van de omstandigheid dat verzoekster na het examen niet ontvankelijk was voor nadere uitleg.

Het hoofd CBR-WZ betreurde het, dat bij verzoekster onduidelijkheid was ontstaan omdat de examiner op de aan haar uitgereikte kopie van het uitslagformulier niets had vermeld. Nu volgens het hoofd de examiner dit wel met verzoeksters instructeur had besproken, stelde hij vast dat dit een administratieve vergissing was geweest die mede kon ontstaan doordat verzoekster na afloop van het examen geen verdere uitleg wilde hebben. Hij vond desondanks dat de examiner dit voor verzoekster zo belangrijke aspect niet alleen aan haar instructeur maar ook aan haar zelf had moeten meedelen. Voor deze omissie bood hij verzoekster dan ook zijn verontschuldiging aan.

De discrepantie tussen de verklaring van de examiner en de instructeur verklaarde het hoofd CBR-WZ door aan te nemen dat het voor de instructeur klaarblijkelijk erg moeilijk was geweest een juiste afweging te maken tussen het belang van zijn klant en het belang van de examiner.

Beoordeling

5. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

6. Tijdens de behandeling van verzoeksters klacht door CBR-WZ gaven verzoekster en haar instructeur beiden hun versie van de gebeurtenissen tijdens het examen. Deze verklaringen en dan met name hun zienswijzen ten aanzien van verzoeksters gemoedstoestand - hetgeen immers de aanleiding is geweest voor het vorderen van het psychiatrisch onderzoek - staan haaks op het vermoeden van de examiner. Het CBR-WZ heeft hierin echter geen aanleiding gezien verzoeksters klacht gegrond te verklaren en de vordering door de medisch adviseur te laten heroverwegen. De discrepantie tussen de verklaringen van de examiner en de instructeur verklaarde het hoofd CBR-WZ door ervan uit te gaan dat het voor de instructeur klaarblijkelijk erg moeilijk was geweest om een juiste afweging te maken tussen het belang van zijn klant en het belang van de examiner. De conclusie luidde dat het CBR conform artikel 101, eerste lid onder c van het Reglement Rijbewijzen had gehandeld.

7. Dat het CBR op basis van artikel 101, eerste lid onder c van het Reglement Rijbewijzen bevoegd was het nader psychologisch onderzoek te vorderen, neemt niet weg dat de vordering op zorgvuldige gronden dient te geschieden (zoals hiervoor door de Nationale ombudsman onder I. overwogen). Dat het vermoeden van de examiner ook anders kan worden verklaard, namelijk als een gevolg van een vierde keer afrijden zonder het gewenste resultaat, is tijdens de klachtbehandeling niet aan de orde gekomen.

Door tijdens de interne klachtbehandeling enkel uit te gaan van de bevoegdheid tot vorderen, zonder het feit in overweging te nemen dat verzoekster voor de vierde keer afreed en ook niet de verklaringen van verzoekster en haar instructeur ten aanzien van verzoeksters gemoedstoestand in overweging te nemen (de verklaring van de laatste zelfs

af te doen als “vooringenomen”), kan de motivering van het hoofd CBR-WZ de conclusie dat verzoeksters klacht ongegrond was onvoldoende dragen. Het CBR-WZ heeft dan ook in strijd met het motiveringsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is op dit punt eveneens niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen te Rijswijk, is gegrond:

ten aanzien van het oordeel van de medisch adviseur wegens strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving;

ten aanzien van het ongegrond verklaren van de klacht wegens strijd met het motiveringsvereiste.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman beveelt het CBR aan de vordering aan verzoekster om zich te laten onderzoeken door een psychiater te heroverwegen.

Het CBR heeft de Nationale ombudsman laten weten -alles overziende - de vordering dat verzoekster zich nader dient te laten onderzoeken te handhaven. Het CBR zal een weigering van de verklaring van geschiktheid afgeven, zodat verzoekster daartegen eventueel in bezwaar en beroep kan gaan.

Onderzoek

Op 10 juni 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw V. te Krimpen aan de IJssel, ingediend door mevrouw mr. W.H. Benard van Moree Gelderblom Advocaten te Rotterdam, met een klacht over een gedraging van de Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen te Rijswijk.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van het bestuur van de Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het bestuur van de Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoekster in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Het CBR deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoekster gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Brieven van verzoeksters gemachtigde aan het CBR-WZ van 24 januari 2005 alsmede de daarbij behorende verklaringen van verzoekster en haar instructeur van respectievelijk 15 en 20 januari 2005;
2. Brieven van het CBR-WZ aan verzoekster dan wel haar gemachtigde van 22 december 2004 en 4 april 2005;
3. Verklaring van de examiner van omstreeks 8 februari 2005;
4. Verklaringen van verzoekster van omstreeks maart 2005 en 16 april 2005;
5. Verklaring van verzoeksters instructeur van omstreeks maart 2005 en 25 april 2005;
6. Brieven van verzoeksters gemachtigde aan de Nationale ombudsman van 9 juni 2005 en 9 november 2005;
7. Brief van het CBR aan de Nationale ombudsman van 14 oktober 2005;
8. Verzoeksters Eigen verklaring van geschiktheid;
9. Uitslagformulier (zowel verzoeksters exemplaar als het exemplaar van de examiner) van het examen van 14 december 2004.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. **Reglement Rijbewijzen** (Koninklijk besluit van 28 september 2004, Stb. 483)

Artikel 101, eerste lid:

“Het CBR is bevoegd te vorderen dat de aanvrager zich op eigen kosten laat keuren door een of meer door het CBR aangewezen artsen of andere deskundigen dan wel dat de aanvrager zich onderwerpt aan een technisch onderzoek, verricht door een door het CBR aangewezen deskundige, of aan een rijproef, afgenomen door een door het CBR aangewezen deskundige, indien:

a. de door de aanvrager overgelegde eigen verklaring dan wel, indien een geneeskundig verslag wordt vereist, het geneeskundig verslag daartoe aanleiding geeft;

b. het CBR beschikt over gegevens met betrekking tot de lichamelijke en geestelijke geschiktheid van de aanvrager, die het vermoeden rechtvaardigen dat de aanvrager niet voldoet aan de bij ministeriële regeling vastgestelde eisen ten aanzien van de lichamelijke en geestelijke geschiktheid tot het besturen van motorrijtuigen van de rijbewijscategorie of rijbewijscategorieën waarop de aanvraag betrekking heeft;

c. tijdens het praktijk-examen het vermoeden is gerezen dat de aanvrager niet voldoet aan de bij ministeriële regeling vastgestelde eisen ten aanzien van de lichamelijke en geestelijke geschiktheid tot het besturen van motorrijtuigen van de rijbewijscategorie of rijbewijscategorieën waarvoor het praktijk-examen wordt afgelegd.”

2. **Regeling eisen geschiktheid 2000** (Regeling van 18 mei 2000, Stcrt. 99)

Paragraaf 8.7 uit de bijlage behorende bij de Regeling eisen geschiktheid 2000:

“Hoofdstuk 8. Psychiatrische stoornissen

(...)

8.7. Persoonlijkheidsstoornissen

Personen die op grond van stoornissen in hun persoonlijkheid grote aanpassingsmoeilijkheden hebben met betrekking tot de eisen van de maatschappij, zullen in de regel ook in het verkeer onaangepaste gedragingen vertonen, waardoor zij ongeschikt kunnen zijn voor deelname aan het gemotoriseerde verkeer. Mensen met ernstige persoonlijkheidsstoornissen (zoals bijvoorbeeld antisociale persoonlijkheidsstoornis, borderline persoonlijkheidsstoornis en paranoïde persoonlijkheidsstoornis) zijn ongeschikt voor elk rijbewijs, wanneer zij duidelijk blijk hebben gegeven (bijvoorbeeld in de vorm van grove verkeersovertredingen of -delicten) van:

- gebrek aan sociale verantwoordelijkheid of gebrekkig geweten;
- miskennis van de risico's van rijden onder invloed van alcohol of andere gedragsbeïnvloedende middelen (zie ook paragraaf 8.8).

Voor elke beslissing op dit gebied is een specialistisch rapport geboden.”

3. Van de website van GGZ Drenthe over stoornissen op het gebied van agressie-regulatie:

“Stoornissen op het gebied van agressie-regulatie

Wat is een agressie-regulatiestoornis? Mensen met een 'agressie-regulatiestoornis' (verder aangeduid als 'gedragscontrolestoornis') kunnen zich moeilijk beheersen. Ze zijn gauw boos en gefrustreerd. Ze willen de macht hebben. Bij tegenstand proberen zij doelbewust hun eigen zin door te drijven, desnoods met geweld. Vaak zijn ze niet in staat om zich op een acceptabele manier te gedragen en zich aan te passen aan de wensen van andere mensen. Anderen worden eigenlijk vooral gezien als object om 'gebruik van te maken'. En als men anderen iets heeft `aangedaan' ontbreekt het besef dat die ander daaronder lijdt. Zij hebben dit in een zodanige mate, dat er sprake is van een psychiatrische aandoening.

(...)

Wat is het niet?

Heel veel mensen zijn wel eens geïrriteerd of hebben soms moeite zich te uiten of voor zichzelf op te komen. Dit zijn normale menselijke stemmingen die iedereen wel eens korter of langer heeft. Meestal waaien ze weer over zoals de wolken aan de hemel en na verloop van tijd schijnt de zon weer. De meeste mensen hoeven hiervoor ook niet in behandeling of therapie. Dat is een belangrijk verschil met de psychiatrische aandoening 'gedragscontrolestoornissen'. Daarbij is er namelijk sprake van een ernstig en langdurig patroon van agressief gedrag, relatieproblemen, misbruik van verslavende middelen en plegen van delicten.

Oorzaak Een gedragscontrolestoornis is vaak een onderdeel van een persoonlijkheidsstoornis. De oorzaak ligt meestal in de persoonlijke achtergrond. Vaak is er sprake van ernstige verwaarlozing tijdens de opvoeding en van traumatische gebeurtenissen. De meeste van deze patiënten hebben geen of weinig opleiding en onvoldoende maatschappelijke en sociale vaardigheden. Daardoor kunnen ze vaak niet goed functioneren in de eigen sociale omgeving en in de maatschappij als geheel. Meestal is er sprake van een optelsom van deze kenmerken. Van kinds af aan hebben ze vaak niet geleerd hoe je op een 'normale' manier met mensen of problemen om kunt gaan. Ook biologische factoren kunnen een rol spelen, bijvoorbeeld afwijkingen in de hersenfuncties.

Is het te behandelen?

Een gedragscontrolestoornis is nooit te genezen, in die zin dat de stoornis echt zou verdwijnen. De behandeling is erop gericht dat de patiënt leert omgaan met zijn eigen agressieve gevoelens. Hij leert bij zichzelf de signalen herkennen die er toe kunnen leiden

dat 'normale' irritaties kunnen ontaarden in grensoverschrijdend agressief gedrag. Hij leert sociale vaardigheden aan om problemen op een ándere manier op te lossen, bijvoorbeeld door te gaan praten of schrijven. Belangrijk is dat hij meer zicht krijgt op de eigen signalen dat het mis dreigt te gaan. In veel gevallen zijn de patiënten na de behandeling in staat om weer op een verantwoorde manier zelfstandig in de maatschappij te wonen. Zij kunnen zichzelf dan beter inhouden en hebben geleerd zich op een goede manier af te reageren.”